

Asia

Komission tiedonanto eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta " Kielletään glyfosaatti ja suojellaan ihmisiä ja ympäristöä myrkyllisiltä torjunta-aineilta"

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi tiedonannon kansalaisaloitteesta 12.12.2017.

Suomen kanta

Suomi tukee komission tiedonannossa esittämiä kantoja.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 11 artiklan 4 kohdan nojalla vähintään miljoona unionin kansalaista merkittävästä määrästä jäsenvaltioita voi tehdä aloitteen, jossa komissiota kehoitetaan toimivaltuuksiensa rajoissa tekemään asianmukainen ehdotus asioista, joissa näiden kansalaisten mielestä tarvitaan unionin säädöstä perussopimusten soveltamiseksi.

Kansalaisaloite glyfosaatti-nimisen kasvinsuojeluaineen tehoaineen kieltämisestä rekisteröitiin 25.1.2017 ja tuenilmausten keruu päättyi järjestäjien päätöksestä 2.7.2017, kun aloite oli kerännyt yli miljoona allekirjoitusta. Kansalaisaloite sai allekirjoittajia 22 jäsenvaltiossa ja saavutti vähimmäismäärän allekirjoittajia 10 jäsenvaltiossa. Glyfosaattia koskeva kansalaisaloite oli neljäs kansalaisaloite, joka täytti kansalaisaloitteesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 211/2011 vahvistetut vaatimukset.

Aloitteessa kehoitetaan komissiota ehdottamaan EU:n jäsenvaltioille, että

"1. kielletään glyfosaattipohjaiset rikkakasvien torjunta-aineet, joille altistumisella on yhteys syövään syntyyn ihmisille ja jotka ovat johtaneet ekosysteemien rappeutumiseen;

2. varmistetaan, että tieteellinen arvio torjunta-aineiden EU:n säännöksiin nojaavaa hyväksyntää varten perustuu yksinomaan julkaistuihin, toimivaltaisten viranomaisten eikä torjunta-aineteollisuuden tilaamiin tutkimuksiin;

3. asetetaan EU:n laajuiset pakolliset tavoitteet torjunta-aineiden käytön vähentämiselle tähtäimenä torjunta-ainevapaa tulevaisuus.”

Aloitetta esiteltiin 20.11.2017 Euroopan parlamentin järjestämässä julkisessa tilaisuudessa.

Komissio antoi 12.12.2017 tiedonannon aloitteesta. Tiedonanto sisältää yksityiskohtaisen kuvauksen kasvinsuojeluaineiden hyväksymisjärjestelmästä ja toimista kasvinsuojeluaineiden kestävästä käytön edistämiseksi. Tätä taustaa vastaan komissio arvioi kansalaisaloitteessa esitettyjä vaatimuksia.

Kansalaisaloitteen 1. vaatimus

Komissio toteaa, että glyfosaattia sisältäviä kasvinsuojeluaineita käytetään rikkakasvien torjuntaan ja niillä torjutaan ei-toivottuja kasveja, eli rikkakasveja, jotka kilpailevat viljelykasvien kanssa maataloustuotannossa, tai kasveja, jotka saattavat aiheuttaa ongelmia muista syistä (esimerkiksi rikkakasvien poistaminen rautatiekiskoilta on turvallisuuden kannalta tärkeää). Glyfosaatti on arvioitu lainsäädännön mukaisesti ja Saksa teki hakijan toimittamien laajojen tietojen ja tutkimusten perusteella arviointikertomuksen. Tämän jälkeen Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) ja kaikki muut jäsenvaltiot tekivät Saksan arvioinnille vertaisarvion ja arvioinnista järjestettiin myös julkinen kuuleminen.

Maailmanterveysjärjestön WHO:n alainen kansainvälinen syöväntutkimuslaitos IARC esitti vuonna 2015, että aine olisi luokiteltava todennäköisesti ihmisissä syöpää aiheuttavaksi. Komission kehotuksesta EFSA arvioi tutkimukset uudelleen ja tuli eri johtopäätökseen. Ottaen huomioon erimielisyydet komissio pidensi glyfosaatin hyväksymisen voimassaoloa (komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/1056) ja odotti Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) luokituspäätöstä, joka tuli maaliskuussa 2017. ECHA:n mukaan ei ole perusteltua luokitella glyfosaattia syöpää aiheuttavaksi aineeksi. Myös monet muut kansalliset ja kansainväliset elimet (Kanada, Japani, Australia, Uusi-Seelanti, torjunta-ainejäämiä käsittelevä YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) ja Maailman terveysjärjestön (WHO) yhteinen kokous (JMPR) ovat päätyneet samaan johtopäätökseen. Eroavuudet arvioinnissa perustunevat komission mukaan siihen, että IARC on tarkastellut sekä glyfosaattia (puhdasta tehoainetta) että glyfosaattia sisältäviä kasvinsuojeluaineita. EU:n arvioinnissa on tarkasteltu pelkästään glyfosaattia. Kasvinsuojeluaineet arvioidaan erikseen jäsenvaltioissa ennen kansallisten markkinoille saattamista koskevien lupien myöntämistä.

Ekosysteemivaikutusten kohdalla komissio toteaa olevan mahdollista, että ravintoverkkoihin saattaa kohdistua vaikutuksia, koska glyfosaatin, kuten muidenkin rikkakasvien torjunta-aineiden, käyttötarkoituksena on hävittää kilpailevia kasveja. Tämän vuoksi komissio harkitsee toimenpiteitä, joilla tällaisia vaikutuksia

vähennettäisiin. Toimenpiteinä voisivat olla levityskieltovyöhykkeet ja tuulikulkeumaa vähentävä teknologia.

Tehoaineiden hyväksyminen kuuluu komission toimivaltaan. Ottaen huomioon kaiken käytettävissä olevan tiedon komission loppupäätelmä oli, että glyfosaatti täyttää lainsäädännön asettamat hyväksymisen edellytykset ja näin ollen komissio esitti marraskuussa 2017 täytäntöönpanoasetuksen luonnoksen, jolla glyfosaatti hyväksyttäisiin viideksi vuodeksi. Luonnos sai jäsenvaltioiden (mukaan lukien Suomi) määräenemmistön tuen, ja komissio hyväksyi sen 12.12.2017. Komissio perusteli lyhyempää hyväksymisaikaa kuin normaalit 15 vuotta, jotta glyfosaatin seuraava uudelleenhyväksyminen ja uusien tietojen arviointi olisi etusijalla muihin tehoaineisiin nähden.

Kansalaisaloitteen 2. vaatimus

Komissio toteaa tutkimuksiin liittyvästä avoimuudesta, että hakijan toimitettavat tiedot ja tutkimukset on täsmennetty säännöllisesti päivitettävässä lainsäädännössä. Tutkimuksissa on noudatettava kansainvälisiä ohjeita (esimerkiksi Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n laatimia testausohjeita) ja ne on tehtävä hyvän laboratoriokäytännön (GLP) vakioitujen periaatteiden mukaisesti. GLP on järjestelmä tutkimuslaboratorioiden hallinnointia ja laadunvalvontaa varten. Lisäksi hakijan on liitettävä hakemusaineistonsa myös tehoainetta koskevaa vapaasti käytettävissä olevaa tieteellistä aineistoa, joka on käynyt läpi tieteellisen vertaisarvioinnin (nk. open literature). Komissio toteaa myös, että merkittävä osa hakijoiden toimittamista tietopaketeista ja jäsenvaltioiden ja EFSA:n tekemistä arvioinneista on jo asetettu julkisesti saataville. Glyfosaattiin liittyen julkaistiin yli 6000 sivua. Komissio aikoo kuitenkin ehdottaa lainsäädäntömuutoksia, jotta voitaisiin lisätä avoimuutta hakemusaineistoon sisältyvien, teollisuuden teettämien tutkimusten osalta niin, että samalla noudatetaan EU:n perustamissopimuksessa asetettuja periaatteita liiketoimintaan liittyvien oikeutettujen luottamuksellisten tietojen suojaamiseksi ja, että samalla vähennettäisiin sidosryhmien tarvetta turvautua asiakirjoihin tutustumista koskeviin menettelyihin.

Tehoaineisiin sovelletaan samanlaista järjestelmää kuin muilla aloilla, kuten teollisuuskemikaalien, elintarvikelisiä aineiden, biosidien ja lääkkeiden osalta. Periaatteena on se, että julkisia varoja ei pitäisi käyttää sellaisten tutkimusten teettämiseen, joilla autetaan teollisuutta saattamaan jokin tuote markkinoille, etenkin kun yksittäiset tutkimukset maksavat useasta tuhannesta useaan miljoonaan euroon ja kuhunkin hakemusaineistoon saattaa sisältyä jopa useita satoja tutkimuksia.

Kansalaisaloitteen 3. vaatimus

EU:n torjunta-ainepolitiikan tavoitteena ei ole kaikkien torjunta-aineiden täydellinen kieltäminen, koska on tapauksia, joissa torjunta-aineiden käyttö on tarpeellista. Poliitiikka on suunnattu varmistamaan torjunta-aineiden kestävää käyttöä. Komissio pyrkii varmistamaan sen,

että jäsenvaltiot noudattavat torjunta-aineiden kestävää käyttöä koskevan direktiivin 2009/128/EY mukaisia velvoitteitaan ja vähentävät EU:n riippuvuutta torjunta-aineista. Tämä tehtäisiin soveltamalla täysimääräisesti integroidun torjunnan periaatteita.

Vaadituista torjunta-aineiden käytön vähentämistä koskevista pakollisista tavoitteista komissio toteaa, että koska on olemassa ominaisuuksiltaan hyvin erilaisia torjunta-aineita ja erilaisia levitysolosuhteita, ei voida suoraan sanoa, että pakolliset määrälliset vähentämistavoitteet vähentäisivät torjunta-aineiden käytöstä aiheutuvaa riskiä. Tämän takia komissio aikoo jatkossakin keskittää työnsä muun muassa riski-indikaattoreihin, jotta eri toimintavaihtoehtojen vaikuttavuutta voidaan arvioida.

Kasvinsuojeluaineiden hyväksyminen

Kasvinsuojeluaineet sisältävät tehoaineita, jotka ovat ne ainesosat, jotka torjuvat kasvintuhoojia, kuten kasvitauteja, tuhohyönteisiä tai rikkakasveja. Kasvinsuojeluaineet ovat sekoituksia, jotka yhden tai useamman tehoaineen lisäksi sisältävät muita ainesosia, niin kutsuttuja apuaineita. Tehoaineet hyväksytään riskinarvioinnin jälkeen EU-tasolla, kun taas kasvinsuojeluaineille myönnetään markkinoillepääsylupa jokaisessa jäsenvaltiossa erikseen ottaen huomioon maan maatalouteen ja ympäristöön liittyvät olosuhteet.

Yhteenveto

Yhteenvetona komissio toteaa, että glyfosaatin kieltämiselle ei ole tieteellisiä eikä oikeudellisia perusteita. Tietojen avoimuudesta komissio toteaa, että avoimuus on tärkeää, jotta luottamus sääntelyjärjestelmään säilyy. Järjestelmän parantamiseksi komissio onkin tekemässä lainsäädäntöehdotuksen. Lopuksi komissio korostaa pyrkimyksiä torjunta-aineiden käytöstä aiheutuvien riskien vähentämiseen. Työn seuraamiseksi komissio aikoo laatia riski-indikaattorit, joiden avulla tilannetta voidaan arvioida uudelleen vuonna 2019 Euroopan parlamentille ja neuvostolle annettavassa kertomuksessa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansalaisaloitteen järjestäjät esittelivät aloitteen Euroopan parlamentin julkisessa kuulemisessa 20.11.2017.

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto (EU18) 1.2.2018

Eduskuntakäsittely

Maa- ja metsätalousministeriön kirje 1.2.2018 (E-kirje).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Tilanne Suomessa

Glyfosaattia sisältävät valmisteet ovat Suomen eniten käytettyjä kasvinsuojeluaineita. Niitä käytetään peltokasveilla juolavehnän torjuntaan syksyllä puinnin jälkeen tai suorakylvössä ennen kylvöä keväällä. Glyfosaattivalmisteita käytetään myös muualla, kuten rikkakasvien torjuntaan hedelmätarhoista, viljelemättömiltä alueilta, metsänviljelyssä sekä puuvartisten kasvien hävittämiseen.

Suomessa glyfosaattivalmisteita ei saa käyttää viljasadon pakkotuleennuttamiseen. Niitä saa käyttää juolavehnän torjuntaan rehuohrasta ja rehukaurasta ennen puintia, mutta suurimmat kappaliikkeet eivät osta glyfosaatilla käsiteltyä viljaa, joten käyttö on vähäistä.

Suomessa on hyväksyttyä 57 glyfosaattivalmistetta. Glyfosaatin myynti (tehoaineena laskettuna) oli noin 850 tonnia vuonna 2016.

Komission julkinen kuuleminen EU:n elintarvikeketjun riskinarviointimallin avoimuudesta ja kestävyydestä

Komissio järjestää 23.1.-20.3.2018 EU:n yleistä elintarvikelainsäädäntöä koskevan asetuksen arviointiin liittyen julkisen kuulemisen EU:n riskinarviointijärjestelmän avoimuudesta ja riippumattomuudesta suhteessa tuotannonalan tutkimuksiin ja tietoihin, joihin EFSA:n riskinarviointi ja tieteelliset suositukset perustuvat, riskeistä tiedottamisesta sekä EFSA:n hallinnoinnista ja jäsenvaltioiden osallistumisesta EU:n riskinarviointijärjestelmän toimintaan.

EFSA:n riskinarviointeja ei ole suuremmin kritisoitu, mutta kansalaiset ovat kyseenalaistaneet sellaisten riskinarviointien luotettavuuden, jotka perustuvat tuotannonalan omiin tutkimuksiin. Kritiikkiä on esitetty etenkin tapauksissa, joissa alan toiminta on luvanvaraista (esim. torjunta-aineet, muuntogeeniset organismit).

Tämä kuuleminen on yksi toimista, joihin komissio on sitoutunut glyfosaattia koskevasta kansalaisaloitteesta antamassaan tiedonannossa.

Asiakirjat

C(2017) 8414 final + liite

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maa- ja metsätalousministeriön ruokaosasto,
apulaisosastopäällikkö Taina Aaltonen, taina.aaltonen@mmm.fi, puh.
02951 62439
maatalousylitarkastaja Tove Jern, tove.jern@mmm.fi, puh. 02951
62318
hallitusneuvos Ritva Ruuskanen, ritva.ruuskanen@mmm.fi, puh. 02951
62291

EUTORI-tunnus

EU/2017/1830

Liitteet**Viite**

Asiasanat Hoitaa	torjunta-aineet MMM
Tiedoksi	EUE, EVIRA, STM, TULLI, VNK, YM
